

١٢٢٨ ١ نوزول

يشىسىي ايل

22 Сентября 1910 г.

ملا ناصر الدين

№35 Цѣна 12 к. МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ

قىيتى ۱۲ قىك

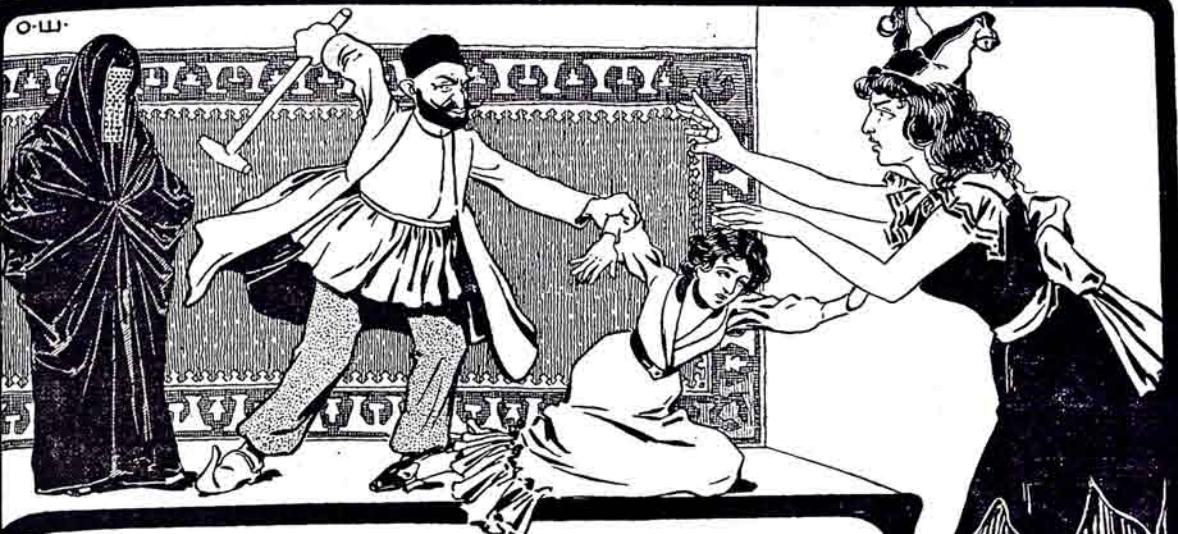
۳۵



О.И.ШАЛИМОВ

Литогр. С.Балхова

تجزیه حاضر اولنامش میچ کە رفیق اولدارام



اداره‌دن: محترم او خوجی‌لاریمۇزه معلوم او اسون كە بو آخر و قتلده بىر نىچە دفعە ئۇرۇنالىز طبع او لۇناندان سورا انتشار تاپماقە بىر پاره مانع لە پىدا او لىدى، بوندان بولىم سوزلىرىكە هفتىدە بىر دفعە اوڭاسى قرار اوزىزه طبع و نشر او لۇنا جاقدەر.

البیات

﴿ دابانى چانداخ خالا يە! ﴾

سن دىبىردىكىي گۈرك آروادا حریت اولا،
علم اولا، مکنپ اولا، فن او قونا، سنت اولا،
بالساوى هامى، ايقرار اولا، عورت اولا،
من دىبىردىمىي چىكىل يىنى لاخلانما خالا!
وېرمەرم سوزلىرىكە بىرچە جورۇك قاتما خالا!
دېيمىن ايندى خجالات چىكىبورىن سوزىيە،
قايىدىرسان دالى، لەنت او قويورىن او زىيە،
او گۈرۈلتى بومىدر؟ داش باشقا كول گۈزىيە،
اوستى باس آچىلار بىرده قىمىلداتما خالا!
وېرمەرم سوزلىرىكە بىرچە جورۇك قاتما خالا!

آلىشوب چىقىيىڭىز اورتالىق سىبرىت كىمى،
گىردىكىر تىز گە جاڭر شە غىرىت كىمى...
گىلدى بىر سىن، سورا نازىلىنى دالى قىت كىمى،

ياڭىما ياغىما يەمودە گۈرۈلداتما خالا!
بو خجالات تۈرينه بىزلىرى ايلاتما خالا!
قوچىنوب دىزلىرىكىي اللارىتى چاتما خالا!
ساللىپ دىمەنگىكى، مورگۈلپۈپ يانما خالا!
كەنھ دوستك: «ماشادى سىزىم قولى»

داخى بوندان سورا سن بىر دە قىرىلدىغان خالا!
آتىلوب اورتالما دوشە فيرىلدىغانما خالا!
اوچە اوچە السى، قۇلاركى آتما خالا!
سوپىلوب جوخ، گۈزىيە، آغزىيەكىي اويناتما خالا!
وېرمەرم سوزلىرىكە بىرچە جورۇك قاتما خالا!

آى باشى كىلى دابانى ايىكى يىردىن چانداخ!
اوستى، باشى تو كولوتقى، ال اياغى باقىداخ!
اولى، تىبل، ويچە گەلمۇز، قوجە، كەنھ فار تىداخ!
خالىم اولدىكىي، سىك گەلمىبور؟ آلداتما خالا!
وېرمەرم سوزلىرىكە بىرچە جورۇك قاتما خالا!

يەلىمەرم حچە گىيدۇنىي، كە گەلمىبر خىرا ؟
يا گىيدۇنىي او دىنابىي، او زاقىر سەرقا ؟
يا دوشوبىن الىن، حاجى ولى يەلەمەر ؟
نجە ايىدر من او لوم، سوپىلە يالان ساتما خالا!

وېرمەرم سوزلىرىكە بىرچە جورۇك قاتما خالا!
پىس نە او لىدى، كە يازىرى دلا بىزە احوالىڭىزى?
يەلىمەرىدەك، هوس و خواهش و آمالىڭىزى،
قورقۇرسىن يولالار يوققا كە آڭ يالىڭىزى،
قورقۇلى سوزلىرى سندە يازىتىما قاتما خالا!
وېرمەرم سوزلىرىكە بىرچە جورۇك قاتما خالا!



شمریعتکه تطبیق

۷ بیز گیجین اوتوز دور دو محی نظر مزده ایکی جوره شکل
چیتیک: برینک آلتند (بوروسیا مکتبی) او برینک آلتند (آزیا مکتبی)
پازیلندی. خود در بیلار برینک را پاؤسندن داخل اولوردی، او بری قایوسندن
مکمل انسان خارج اولوردی. او برینده گه خوردمجه انسان بالاسی داخل
اولوردی، اما چناندا نهار چخوردی، هر کس او نعمتی گوروپ بیلر.

بونی بیز دیمبریک، بونی عوم کافرلر دیبورلر.

یعنی، آزیا سکتبری انسان طبیعی حالتند چخاردیر. مثلا:
آلی پاشنه بر بالای آباروب قویسان داغدا قویون او تارماعه،
هیچ شهر و جماعت اوزی گورمه، اوتوز ایلسدن سورا اونی
گلورمن انسان ایجنه، و بالسیان اونا گذران تلیم ایتمد، هر
نه تلیم اینک و دیک بی سوال جواب قبول ایدمچ. اما
همان یاشده بر او شاقیده آیار مقدس شهر لرلر برینده نالاب ایله، ایگرمی
او توز ایل اوراده تصدیل ایلسون، اورادن چخاندان سورا، دی گل
اونا سور قاندیر، اوراده او قدر خرافات اونک یاشه، یته دولا
حاجی که دها اونا به بالنا باقار، نه کرکی باثار، نه میشار.

او ندان دها هیچ زاد فایرام اولماز.

سادمه آغ کاغذ مثلی، نه قدر که کاغذ آغ و اوز طبیعی
حالند قالوب، اونا هر شکل و صورت چکد اولار. اما ایله که
هر یزی قاعده سیز چیزیلوب، قارلانوب، او دها بر جه سکنی
ارمنی لره لازم اولار، برده آبرازا ووتی مسلمانلار.

ایران الدن گیدیر.

ایران الدن گیدیر، بر طرفندن بش نفر علا گوروپ اگشند
بروبلر مجلس ملی ده که بونار، قویولان قانونی (شريعه تطبیق)
الله سولن. یعنی، سوژک مختبری که ماسکتی تایبروبلر همان
زور نالمزده شکلی چکدیگز آزیا مکتبندن چخانلار. اهالی ده بر جه
غذر که دوروب سکنارن تماشا ایدیوار که: بله، آغالار قانونی
شريعه تطبیق) ایده جکار.

ایندی بو مجلدن نه گوزلمک اولار؟ بو مجلس دن بونی
گوزلمک اولار که: رئیس مجلس آجار و وکاره خطاب ایله
که «حضرات! مجلس ده بر ملا نصرالدین وار، او ملا نصرالدین
 حاجی سید نصرالله آغا به ساتاوش، گلون اونی مذاکرمه قویاق»
بلی، او گون ایران مجلس ملی سینک مذاکرمه او اولار، و
قطع اولونار که وزرا واسطه سیله یازوب حکم ملا نصرالدین دن
لو قالانی یارانک اضافین استرسولن.

دها بر نفر تایبلان که بونلارا دیسون: «جانب و کلا؛
بلکه بر نفر و یکل اتس الدوامی آب گوشتی شت بیشتردی،
اودا مجلس ملی ده مذاکرمه قویولاجاقی؟»

چانم، بر غازیت، یا بر زورنال، یا بر محبر حاجی سید
ضرالله و یا بر غیرینک شخصه تو خونویش، قوی گیتوسون اوزی
اوز شخضی دعوا بنین جگکون، بونک مجلس ملی به نه دخلی؟
ایندی یهه ملنك مسلکنی الدن گیمرسه مقصر کیمد؟! یله ملنه
ازاده یاشاماق یار اشارمی؟
بر خلوب سحراده بر حاجیز آت و یا اولاغ قالا، اونی

اوراده قویارامی؟ البته بر خاخولدان زاددان تایپلار که گیکوب
اوئی توتا و بالائی دالنه قویوب یاشله اونی یوکنگه.

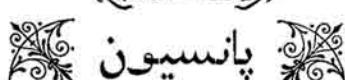
(شريعه تطبیق) سوزنندن یادیه بر شی دوشدی. او گون
اور جوچ بایرانه قلبیسه غریبه بر (شريعه تطبیق) اولوب. توجه
که معلومدرستی - شیمه هامو بایرامی چهار شنبه گونی ایلدیر.
اما اوج نفر تبریز اهلی (که بونلارا رئیس تبریزدن تازه گلوب)
بايرامی (شريعه تطبیق) ایلدیرلر.

دیدیلر که: «خوب بیز که بو گون بايرام ایدیریک، بلکه
بو گون بايرام دگل. (گیرم که اون بش مین قلبیسه اولان مسلمان
بايرام ایدیوب، اونلار فاقیزده یا بایان درلر، اونلار چندان مسلمان
دگلار) با بو گون بیز بايرام ایتبیوب اوروج تو شاق، سورا بلکه
بو گون بايرامدیر، اوندا که بیزه حرام اولار.
بس نه ایدک؟ یاختیسی بودر بو ایشی (شريعه تطبیق) ایده که
صیغ تیزدن گیکوب مینک واغونه، گیده (آخطایه) و اوروجیده
که بیک. اگر بو گون دوغردان بايرامدیر، بیزده که یبیشیک،
بايرام حساب ایدیریک. یوچ اگر بايرام اولماسا مسافر اولوب او
رووحی یمتن اولاریق» سورا فضاسین تو تاریق، بوده اولار شريعه
عطایق.

بلی، شريعه تطبیق، شريعه تطبیق، یله اولار.
ایندی یاخ گور یله جیوالارا صاحب لازمده یا بیوه؟ اوزیمه
بو آدلر ساده امی آدلر دگلار ها ها!! (آزیا مکتبندن)
چخانلار داندلر.

دیمک ایران پارلامینت انتخاب اولان بش مجنهده بو آدلر دن
دها زوری باسی، دها یکمی درلر. اونلار ایتلری دها یاخشی
(شريعه تطبیق) ایده جکار.

۷ فیز دیرمالی



پانسیون

من لاب اوشان و قندنه ایله خجال ایلبلور دیم که پانسیون گوره
سن ندر. و من جوش وقت آنامدان و آنامدان هی ایتیردیم و
منه دیردیلر: «اوغلول، تیز تیز یکل سنی قویا جایوچ روس خانملا
رنک یانه پانسیونه» و منه روس آر وا دینک آکین ایشیدن گوندن
گونه ایسکرمی دفعه آوردمی بوقلوب قویابردیم ایاغمک آلتنه که
بلکه تیز تیز بیو بیو آنام آنام منی گورسون و قویون پانسیونه
جوونکه اوردا یاش وار اندی. بر گون من بر یکه اولدمون، یعنی
اون ایلی یاش اولدی. و او وقت منه هر زادی قاردردیم، من
باش ادیم پانسیونه گیتگه، یعنی قلبیسدن گلده ایسکی جه: نفر ارمی
فزنک تلیم و تریمه قلوق و بیرگه و اور گنگه.. من گونه بو
خانلاری گوروپ هر ساعته ایشی بارماق بوده یکلبلور دیم، و
هیچ بر شبده اور گه ییلدیردیم. ایله آنچاق بونی گورور دوم که:
بر گون بیو بیو قارداش گلده باش ادیم بو خانلار ایله
ال ویروب صحبت ایلگه، سوگره او برسی گلده بو برسی گلده.
من او وقت بو خانلاره یاخوب اوز اوزیمه دیبور دیم: یازیق بزم
ایوده کی خانلاره... نیجه که بو ساعت بزم نخجوانده بر دلتنی



لرستان

لرستانه گیتازی به کیدن مسلمان قیز لاری



آغداشمه بر عالله - گیتم هانسی در، قیزیم هانسی، آروادیم هانسی؟!



روشنیز

بر مکب شاگردانک مسجهه جماعت نازینه گیمهاری.

بو خیال ایله مکا یاخونلاشند، من یاواشجه الی بیلہ او زاندہم، حرف مطلبی آنلادی، بر آز یاپ اوسته دوروب سورا چخوب گیتندی. بلی، تیاتردن دانشوردم، مطلبیند اوزاق دوھیمک، تیاتر نه تیاتر، به به، تیاتر گوز، قاشن، ناز، عشو، غز، سبرک، شیره، هم، های، قیر، جامحاظم، خاطر، کوگل. من اولوم ملاعوم، اور گئنی سیخنا، بولار هاموسی اوتوشر، آتجاق مکا آرتق لذت ویرن بو ملی غزل ایدی کے خواننده او خویوردی بیزدہ جریق ووروردو:

قریان اولوم قارداداں
یانندہ کے بولداشکا
منی دولاندیر یاسکا
لبدن لبدن، مارج مارج
رخدن رخدن، مارج مارج
حسی بالا من اولوم نیجے؟
(ماعده وار) «خورتمان بلک»

تاماجھہ

او نصل بردر کے اھلی بوسیوتون خولیقاندر؟
مالاسی دولت پرستندر، بلکلری شیطان در،
ظہراً شبھی ترقی خواہ، لکن باطنًا
ضدفر علمہ، بتوون عرفانبلہ عداوندر.
خانلاری روسلامشاقیلہ فخر ایدیر اجدادینہ
گرجہ بونلار تورکر، مشتری توراندر.
«متعبیر»

— آ بالام، نہ قدر حساب ایلپورم

آنلی یوز مناتدہ دوزلیم، بیلمیرم کہ نہ
ایلپورم منم امیدیم بو آیهدر، رمقانہ خاطر
جمع اولوب من منانہ دک تبیہ مال و بورج
بول آلتمن، بیلہ گیتھے آخردہ آجندن فر
یالاریق: اوج عورت، سکن نفر اوشان،
بولار نیجے دولاںوںلار؟! گیجشندہ هر
رمضانہ مین بیش یوز مناندن آرتق الیہ
بول گلورڈی، بازار گلکیجہ کے دلاور،
جماعت دینن منہبین چخوب، عالمہ اعتنا
ایلپورم، اللہ ایلوڑینی یخسون بو اور سوچان
او خویوب جماعتی بولدان چھڑار دلاند. مجھے
گیبدیرسن بوم بوش، اما تیاتر آغزندہ دک
دولی، بولگا نہ دیرل؟ یقین دنیاک آخری و
دجالک خروجی یاخونلاشوب، آ کیشی، گور
ایش نہ مقامہ چاچوب کہ فانقال صادق ایله
کافدار تقدیم، او شاقلارینی او شفوا لایه گونندہ
روپلر، دونن نہ قدر نصیحت ایلدم اولمادی.
هر بیلہ شبلری گورکیجہ جامن اود تو نوب
آلشور. بر آز مدندن سورا شہرده برس
مسلمان تایلپیاجاق، آخردہ گرک بزدہ گیبدنک

حاجی نک اوغلانلاری پانسیون آئینہ گبوب قلبیند ایسکی
روس خانی گبوب و او شاقلارینه قوبیولار اونک یانٹہ کے
گویا تعلیم آسونلار، اما بر وقت گورو رون کہ گیجھلر گل کی
تکنیبانلاری یو خویه ویروب و خانملاری قولتو قلوب جلغا سرحدیں
او لجو رلر، نه یلوم گیجھلر با غدہ و قارانلے گوچھلر ایله دولا
نوولر، غرض کہ جو خ ایشلر وار، هلہ کہ بونی اور گندوم، انشا الله
بر آی بوندان صوکرے لاب کامل اولوب مفصل یا جا گام.

محلصکر: اون ایسکی یاغنندہ اوشان.

کیچھی مکالمہ

تو خی ده کوربی قولا گندن سالاتمشیدیم، یاواش یاواش
گیبدیدم قرائت خانیه طرف، اونسدا گور دوم دایلاریم قیزوب
ایستیورم بازارلا اور تاسنده بر سو زم. غرض آت بغیری چانلا دا.
چانلا دا (قامتیر چیکی) باسکن قایا گندن چھدمیم یو خاری یہ گور دوم
عجب هنکامدر: (کالوس آپیر) گومشی زور ناسنی یللبور، بر عمدی ده
جو خاسین چھار دوب النہ بر چرکلی دسمال، حیینہ بر چرت
چیو غنی قاشلارینی ده دار توب یوچاری بر غیریہ حالت ایله کیچھی
ممہمسی او نیبور، ملا عنی، جای شا خالی گور ملی مجلس ایدی.
حتی من او زوندہ عی لر ایله برا بر ال وورور دیم. بلی، کیچھک
مطلبیه: بر یاریم ناطلق بلیط آکوب کیجوب او تو رودوم اولی چرگدہ
بر آز گیجھشیدی گور دوم بر صاحبی گلکی النہ بر اوج ما
تلق بلیط، آللہ جیال الیلدی کہ بورادا مردار اجنی بھر لریدر
بلیطک نمرہ مسی او خویوب هر کس یرنندہ او تورسا دور قوز اجاق.

فیلیہ تون

مارال لاریم

— ۳ —

سر بر زمین، دم بر هوا بیستند
یعنی عیادت به خدا بیستند

رمضان داخل اولوب، یار مارا قالار... منه
یار مارا قالورم... مسجدل آچلوب، مارال
لاریم مطاعلارینی حاضر لیور لار. یعنی موعله
لیوب با غلیبور لار از برلگکی. بوراده بر حاشیہ
چخونم، بیز بیلہ گمان ایدی رسک کہ مارال
لاریم ایتکلکری و عظلری سینہ لریندین یا اینکه
با شلاریندین بو پیور لار. استغفار لله، یلیمین
یلیسون کہ بر فرر الله آئانہ رحمت ایتش
گو توروب بیش آنلی یوز ایل بوندان اقدم
بر وعظ گتکای بیزوب، او کتابیده دوز
او تو ز دانه وعظ وار، ایندی مارال لاریم او
گتکای قاباق لارینه قوبیوب هر آختام بر

دانہستی از بیلوب، صبا حنون گلوب جیاعندہ
نقل ایدیرلر. من بو حاشیہ نی مارال لاریم
دشنتری ایجون چخورم. منیم مارال لاریم
مذمت ایلپورلر کے چیچ بر تازه سوز
دانیشیدرلر. نه ایلسونلر تاری یندملری؛ یاددا
بیو، سینه ده یوخ، تازه سوزی یردن چھار
تیجا چاقلار کے؟!

مارال افطاری ایدوب تیبھی آلور الله
با شلیور حابلاماغا: بیزان پالاز قولاق او غلی
— او تو ز منات، فقره چغز — الی مقات،
سویورگه سقال رحیم — اون منات، دانا
بایرام — اون منات، کوروک بورون او غلی
— اون منات، چوروک مهدی — اون منات
پیتم داداش — بیش منات، جمع جمع فرسن
عالی — بیش منات، اینگنه کرم — بیش
منات، زورنا بالا خانمک او شاخلا ری — اون
بیش منات، قابان کاظم بلک — بر آت، یا
عوضنده اینگمی منات، قوز غون صنی بلک —
بر جووال بوجداء گتکل میر تھی — بر
شاقا کیچی آنی... بو نوع مریدلری بر بر
سایور، سورا یوزنی تو تور اور تاجیجی آروا ده:

خوبیها و رمضان

بو آخر وقت ره رمضان یتشتمه گوره بعض عضصر باشلبو
بالار که گرگ اوروج تو تولماسون، جونکه خوبیها وارد، او روج
تو قاتلار آج اولور لار و آج اولان زماندا دا خوبیها میقروبلری بیز
سرایت ایدر، مزمی بودر که سلطانوف ده گوتوروب «زا فاقازیه»
غایر نهسته یازوب که خوبیها لیله گلندی، اوروج ایله گیندی و مسلمانلار
نه ایتلیدرلر؟ نه یلولوم قدمی زمانه ایله اون اوچ آی اولور مش،
و اوروجلچ هیته قیش و قته دوشورمش.

بر دین یو خدر، عزیزم، هانی «تالک» ڪتابنده وارد که
ایله اون اوچ آیدر، نه وقت اولو بدر که اوروج تو قاتلار خوبیادن
او بولبلر، و سیزه نه دخلی وار که مسلمانلار نه ایتلیدرلر؟ بولنار لاج
همبی بیز لک و اوروجه «تالک» قورماقیز. اگر سیز دوز آمسز،
او زکره چاره ایدل، بیز ایله نه ایشکن وار؟ بیز نم سیزه و سیزه
سوزلر گزه احتیاجز یو خدر، بیز نم ایله مجروب دعالمرز وارد که
اونی او خوبانده و با گلمه سون ڪنه یو تون دنیا داغیلسون گینه بیزه
بر شی اولماز ایتمیرسان آچ «زداد العاد» ڪتابنی و بو مطابی
او قو: «اچ حضرت... متفول است که، هر که در هر شب رمضان
این دعاء: در نماز نافله بخواند در آن سال از بلاه
محفوظ گردد».

« ملا فرامرز »

الارهان

جماعتمن جوختی بیزدن دیل ایله و مكتوب ایله گلای
ایدیرلر که، نه اوروجلچه ڪپلایی آغا بالا واعظک (اوروجی)
باطل ایلين بشیر خنده) ایلدیگی موعظمنی آشکاره و مغلای یازما
مشوق، برده یازوب اونلارا معلوم ایدیرلر ڪه ایلمئللاری آنجاق
مسجدده و مبارده آشکار داشتاق اولار، غزینه و زورنالا او طور
سوزلری یازماق هیچ یاراشما.

مدیر و پاش محرر: جبل محمد قلی زاده.

دیش حکیمی (عورت)

د. م. فرنینقل

بیرلین ده و اجنبي مملکتی ده، مشهور پروفیسور
لارلا یاننه بیوك تجربه لاز حاصل ایندیکن سورا قایدوب
قبول ایلپور دیشی آغريانلاری، ساغالدیز آغز آغرسینی،
چخاردیز دیشلری آغرسینی و قازه دیشلر قویور، آدریس:
بلساویتنسکی و سیماونوستی کوچلر لاج ڪنجهه ایلوک
نمره مسی ۳۸ — او طاقک نمره مسی ۴۰.

قبول ایدیرم ایویه (حاضر یانسیونه) معلم و متعلمکار، گینه
زینه لک دور دوم بجهی فلاسته گینه ده حاضر لایورم. خوهش ایدنلر
بو آدریس مراجعت ایتسونلر: تقاضا، داویدوفسکی گوچده،
نمره مسی ایوده، ساع طرفه کی قابو.

سیبیل عظیمه بگن تمه

سنی مشروطه جی ییلشدیم، آی گلچ بد اداسمنش،
او زرده خوت، ولی باطنده بر مرد دغاسمنش.

رباست شوقی ایشش باشکی گرم ایلين اول
هوای ظلم استبداد ایله یاره گناسنمش

سنی اوللاری گوردیچه احسن لر او قوردم من:
غلطلار ایتمشم، شایسته بد بد دعا سمنش

سنی مرأت آمال وطن یيلدي یاریق ملت:
برابر دوردی، اما اگری گوردی، کچ نهاسمنش

سنی ایرانلیلار آنم یيلوب قوندار دیلار صدره:
 فقط آدم ڈگنسن، گدا اوغلی گداسمنش

ایشیجک آدیتی اول، سوروشدم کیمی بو یاران!
سکوت ایندی هامی ییلیدیم که ییر اهل جهانستش

سنی هانی آنا دوغمشده، ایران بو یوتشدیر،
حرام اولون سکا امیدکارک، مادر خطاستش

عجب حر اولدی ایران، عهیتکه یاخشی و فا قیلان،
سحاب ظلم، استبداده، برق بلاستش

قاریشیدر لاث، یوز شیدر لاث، تو تو شیدر لاث، ورو شیدر لاث
عجب نامرد، نامربوط، بی مهر و وفاسنمش!!!

« ڪیفیز »

حامصالق ایده، ایله ییلبرسن من هر گون
مسجده نماز قیلساغه گیمیرم، والله یوخ،
حکریم اود ایله دولی، منیم قولاغمه نماز می
گبری؟ نماز هارداده، اگلوب قالخاعدان
سوایی یر شی یو خفر، هر رکو ھه گیدنده
که با جامک آراسنده با خوب مریدلری آز
گورورم اوره گم قانه دونور، ایوک یخبلون
غازیت یازان؛ بالا لار قیریلسون اشقول آچان؛
گورانه اود ایله دولون تیار بنا قوبیان؛
آ کشی، بونی الله گوتور که قوبون
نمير ڪبیعی الله بنده می کشینک او غلی
یغادری نی فرخیدریوب میدانه چطا، ندر من
نیازرجی او لمشان؟ پرور دکارا! برسن بر لگن
خاطرمی ایجون فریاده بیش! دین اسلام
الدن گیندی!

بو حالدا مارالله خبر گنور دیلار که
فرانث او گرگ متلنگ گلوب ییلوب، مارال جینلک
ایله دوروب باشی بولویا بولویا ڪبجدی
او بڑی او طاغه.

« چیران على »



شیشه قشمnde قارا اسماعیلک طورندم.